

SLOVENSKE OBČINE - GOSTOTA POSELITVE

Drago Perko

V tej in naslednjih številkah Geografskega obzornika bomo objavili nekaj značilnih podatkov za slovenske občine. Podatke bomo prikazovali s kartami. Te bodo v glavnem celostranske in tako dovolj velike, da jih bodo učitelji lahko uporabljali pri pouku (razmnoževanje s fotokopiranjem, fotokopiranje na prosojnice). Spremno besedilo bo kratko in bo v glavnem opozarjalo le na najbolj pomembne značilnosti in zanimivosti. Ker so se mariborske občine že večkrat delile in združevale, smo jih zaradi časovne primerjave upoštevali skupaj kot eno občino. Tokrat je na vrsti gostota prebivalstva.

Slika 4 prikazuje gostoto prebivalstva leta 1880. V razredu z gostoto pod 40 ljudi na km² je 10 današnjih občin. Najmanjšo gostoto imajo občine Jesenice (20), Radovljica (28), Kočevje (30), Mozirje (30), Tolmin (33), Cerknica (33), Ilirska Bistrica (33), Tržič (35), Postojna (37) in Logatec (37 ljudi na km²). V razredu od 40 do 59 ljudi na km² je 20 občin, kar je največ od vseh razredov. V razredu od 60 do 79 je 14, v razredu od 80 do 99 pa 11 občin. V razredu nad 100 ljudi na km² je le 5 občin. Največjo gostoto ima občina Ljubljana Center (čez 6000), nato pa sledijo občine Piran (231), Izola (196), Trbovlje (106) in Koper (104).

Pokrajinsko gledano so tako najredkeje naseljene občine, kjer prevladujeta alpski ali (in) kraški svet, najgosteje pa občine s prevlado submediteranskega in subpanonskega sveta.

Slika 5 prikazuje stanje okroglih sto let kasneje, to je leta 1981. V prvem razredu je le še 7 občin. Najbolj redko so poseljene občine Tolmin (23), Kočevje (24), Cerknica (30), Mozirje (31), Ilirska Bistrica (31), Sežana (34), Črnomelj (36). V drugem razredu je 8 občin (100 let prej kar dvajset), v tretjem 11, v četrtem 13 in v zadnjem kar 21 (sto let prej le 5). Najgosteje so naseljene ljubljanske, obalne in zasavske občine, poleg njih pa še občine Kranj, Domžale, Vrhnika, Maribor, Ptuj, Celje, Velenje, Žalec, Ljutomer in Lendava.

V sto letih se je gostota zmanjšala v občinah Tolmin (za 30 %), Sežana (za 29 %), Črnomelj (za

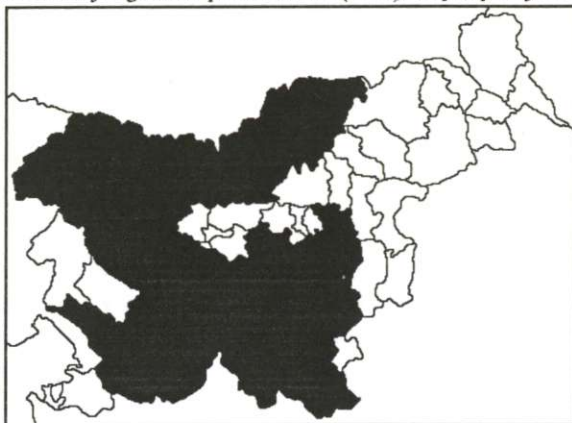
20 %), Kočevje (za 20 %), Šmarje pri Jelšah (za 12 %), Metlika (za 11 %), Cerknica, Ilirska Bistrica, Idrija, Ribnica in Trebnje (v zadnjih petih občinah za 1 in 10 %).

Slika 1 prikazuje s črno barvo vse občine, ki imajo leta 1880 gostoto prebivalstva nižjo od slovenskega povprečja, ki znaša 58 ljudi na km², slika 2 razmere leta 1981, ko je povprečna gostota Slovenije 93 ljudi na km², in slika 3 razmere leta 2001, kakršne bodo, če se bo nadaljeval trend iz obdobja med letoma 1961 in 1981.

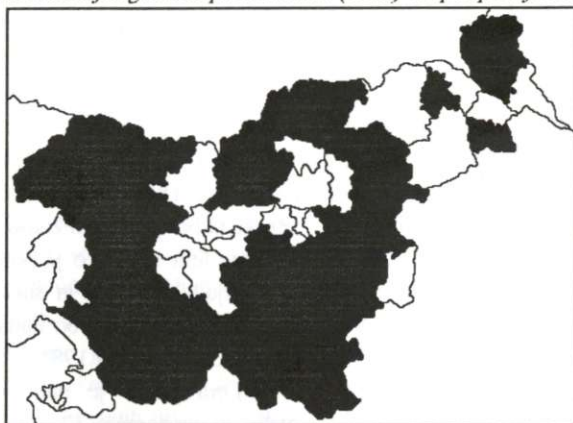
Leta 1880 je nadpovprečno poseljenih 30 občin, ki zavzemajo 12 425 km² ali skoraj dve tretjini ozemlja Slovenije. To so občine na ljubljanskem in zasavskem območju in praktično vse občine na območju submediteranskega in subpanonskega sveta. Leta 1981 je nadpovprečno poseljenih 24 občin, ki pa zavzemajo le še 6 034 km² ali precej manj kot tretjino ozemlja Slovenije. Leta 2001 pa bo nadpovprečno poseljenih le še 18 občin s 4 034 km² ali manj kot petino površine Slovenije. To so občine na območju Ljubljane, Celja, Kranja in Maribora in obalne občine. To kaže na izrazito koncentracijo prebivalstva le na določenih območjih Slovenije: ob obali in na ravninskem svetu. V resnici je koncentracija prebivalstva še večja, saj se mnoge občine raztezajo od ravninskega do hribovskega in gorskega sveta, to pa ponekod precej omili povprečne vrednosti.

Če predstavljene podatke nekoliko posplošimo,

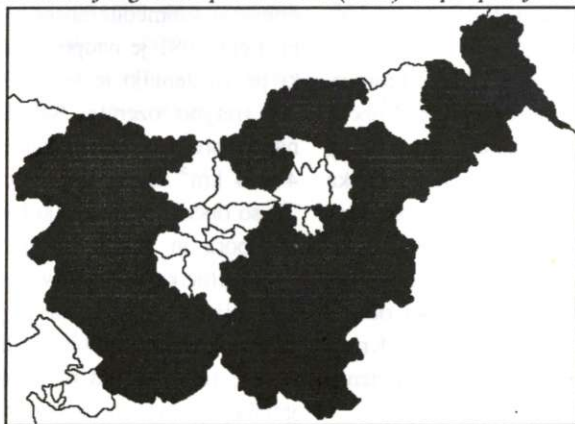
Slika 1: Občine z manjšo gostoto prebivalstva (črno) od povprečja Slovenije leta 1880

Slika 2: Občine z manjšo gostoto prebivalstva (črno) od povprečja Slovenije leta 1981

Slika 3: Občine z manjšo gostoto prebivalstva (črno) od povprečja Slovenije leta 2001

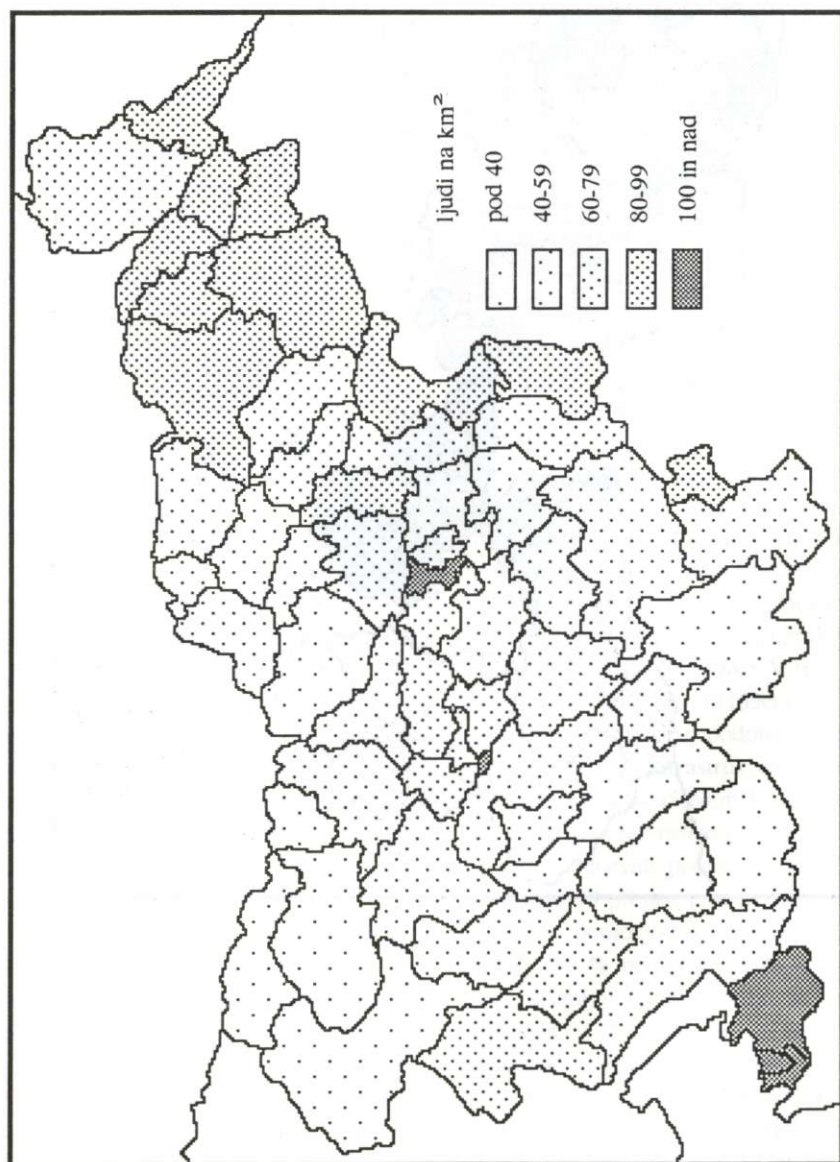

potem lahko zaključimo, da se je v sto letih koncentracija prebivalstva Slovenije prestavila s submediteranskega in subpanonskega sveta, ki sta imela v preteklosti določene prednosti, predvsem za kmetijstvo kot vodilno gospodarsko dejavnost v tistem času, na ožji obalni pas in ravninski svet. To pa pomeni na eni strani probleme na območjih prazne-

nja (propadanje kulturne pokrajine: opuščanje naselij, zaraščanje kmetijskih površin in podobno) in probleme na območjih koncentracije (onesnaževanje, pomanjkanje vode, spreminjanje namembnosti kmetijskih zemljišč in podobno).

Prihodnjč bomo spregovorili o gibanju števila prebivalstva.

Slika 4: Gostota prebivalstva po občinah Slovenije leta 1880

Slika 5: Gostota prebivalstva po občinah Slovenije leta 1981

